

Huvudman

Kiruna kommun
kultur-utbildning@kiruna.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Nya Raketskolan 7-9 i Kiruna kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kiruna Kommun att senast **den 10 januari 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning, särskilt stöd, ordningsregler, kränkande behandling, anmälan till socialtjänsten, och hantering av elevers frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Kiruna kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Kiruna kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning

1. Se till att hela det centrala innehållet i biologi behandlas i undervisningen (1 kap. 9 § skollagen, SKOLFS 2010:37).
2. Se till att elever ges undervisning i svenska som andraspråk utifrån kursplanen för ämnet (10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen (2011:185), 10 kap. 8 § skollagen, Lgr 11, 5 Kursplaner).

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle under höstterminen 2022 informera samtliga lärare och övrig personal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (2 kap. 34 § skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
2. För varje anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn, ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden höstterminen 2022 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas under höstterminen 2022 ska rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller fatta beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under höstterminen 2022. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder 10 januari 2023 (3 kap. 9 § skollagen).
4. Se till att genomföra utredningar för alla elever där beslut om anpassad studiegång har tagits eller avses att tas (3 kap. 7 och 12 §§ skollagen). De utredningar som föregått beslut om anpassad studiegång samt besluten om anpassad studiegång som gäller vid höstterminens slut 2022 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (3 kap. 12 § skollagen och 32 § förvaltningslagen [2017:900]).

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att göra en översikt över vilka elever som behöver studiehandledning på modersmålet och se till att dessa elever får den studiehandledning på modersmålet som de behöver. Rektorn ska dokumentera vilka elever som behöver studiehandledning på modersmålet, vilka språk det gäller för respektive elev och om respektive elev får eller inte får studiehandledning på modersmålet. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (1 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen).

Ordningsregler och kränkande behandling

1. Se till att rektorn beslutar om ordningsregler för skolan. Eleverna ska medverka i framtagandet av ordningsreglerna. Huvudmannen ska redovisa vilka regler som gäller för skolenheten och på vilket sätt eleverna varit delaktiga i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (5 kap. 5 § skollagen).
2. Se till att rektorn, när rektorn får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till huvudmannen. Huvudmannen ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under höstterminen 2022. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (6 kap. 10 § skollagen).

Anmälan till socialtjänsten

1. Se till att vid minst ett tillfälle informera alla anställda vid Nya Raketskolan 7-9 om att anmälan till socialtjänsten ska ske skyndsamt i de fall personal på skolan misstänker att ett barn far illa. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (2 kap. 34 § skollagen, 29 kap. 13 § skollagen, 14 kap. 1 § socialtjänstlagen [2001:453]).

Hantering av elevers frånvaro

1. Se till att rektorn gör en anmälan till huvudmannen när rektorn startar en utredning om orsakerna till en elevs frånvaro. Huvudmannen ska dokumentera för vilka elever samt vid vilka datum huvudmannen mottagit sådana anmälningar under höstterminen 2022. Denna information ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 10 januari 2023 (7 kap. 19 a § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Kiruna kommun en anmärkning avseende brister rörande betygssättning. Kiruna kommun ska senast **den 10 januari 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår, med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen, från att ingripa mot Kiruna kommun avseende brister rörande tillgång till elevhälsa. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2022 inlett en tillsyn av Nya Raketskolan 7-9 i Kiruna kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nya Raketskolan 7-9 i Kiruna kommun följer gällande bestämmelser om undervisning, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, ordningsregler, kränkande behandling, anmälan till socialtjänsten, hantering av elevers frånvaro, betygssättning samt tillgång till elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn mellan den 26 och 28 april 2022. En digital intervju har även genomförts med rektorn den 3 maj 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat betygskataloger och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att fältstudier inte ingår i undervisningen i biologi. Lärarens förklaring är att det är för krävande att ta sig

någonstans med stora elevgrupper, då skolan ligger lite avsides. För några år sedan har ett besök gjorts till en sjö där vattenanalyser gjordes. Laborationer genomförs regelbundet. Några lärare och elever uppger även att det inte genomförs fältstudier i geografi.

Lärare, elevhälsa och rektorn berättar att elever som har svenska som sitt andraspråk och som är i behov av andraspråksundervisning har fått undervisning i svenska och betyg i svenska i årskurs 8. Detta beror på att lärare i svenska som andraspråk saknas. Även i årskurserna 7 och 9 har eleverna läst svenska som andraspråk i samma undervisningsgrupp som de elever som läst svenska, men de eleverna har fått betyg i svenska som andraspråk, vilket framgår av skolans betygs kataloger. Det finns exempel på en elev som inte kan svenska alls som fått undervisning i svenska istället för svenska som andraspråk, enligt uppgift från lärare och elevhälsa. Rektorn har nu anställt en person som saknar lärarutbildning som ska utgöra ett stöd för eleverna i svenska som andraspråk. Eleven i exemplet ovan får enligt specialpedagogen stöd en timme per vecka av den person som rektorn anställt.

Rättslig reglering

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). För varje skolform gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Förutom utbildningens värdegrund och uppdrag anger läroplanen också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen). I del 5 av grundskolans läroplan finns kursplaner med syfte, centralt innehåll och kunskapskrav. Läraren ska i undervisningen utgå från ämnets syfte och behandla det centrala innehållet. I det centrala innehållet för ämnet biologi i årskurserna 7-9 anges bland annat fältstudier (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37]).

Av skollagen framgår att undervisning i grundskolan ska omfatta svenska eller svenska som andraspråk (10 kap. 4 § skollagen).

Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, ska anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet samt invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev (5 kap. 14 § skolförordningen).

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan, som elevens val, eller inom ramen för skolans val (5 kap. 15 § skolförordningen).

Av skollagen framgår att för varje ämne ska en kursplan gälla (10 kap. 8 § skollagen).

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att ämnena svenska och svenska som andraspråk har olika kursplaner (Lgr 11, 5 Kursplaner).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att hela det centrala innehållet i biologi inte behandlas i undervisningen. Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att elever som har behov av att läsa svenska som andraspråk i årskurs 8 inte får undervisning enligt kursplanen i det ämnet. Även om eleverna som läser svenska respektive svenska som andraspråk kan undervisas i samma undervisningsgrupp vill Skolinspektionen framhålla vikten av att undervisa eleverna utifrån respektive kursplan så som skollagen och författningarna anger. Om det finns elever som har bedömts behöva undervisning i svenska som andraspråk ska eleverna få det.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

I samtliga intervjuer med lärare framkommer att lärarna planerar och genomför extra anpassningar för elever som är i behov av det. De extra anpassningarna diskuteras i arbetslagen, på skolan kallade team, som är organiserade årskursvis. De extra anpassningarna lyfts även med den specialpedagogiska kompetens som finns knuten till arbetslagen och med hela elevhälsoteamet på de gemensamma träffar som elevhälsoteamet har med varje arbetslag var tredje vecka. Lärarna beskriver att det antingen är arbetslaget eller rektorn som beslutar vilka extra anpassningar som ska sättas in. Elevhälsan bekräftar lärarnas beskrivning av arbetet med extra anpassningar och uppger att lärarna genomför och dokumenterar extra anpassningar på ett fungerande sätt.

Det finns ett stort antal elever på skolan som inte når de kunskapskrav som lägst ska nås. Av skolans betygskatalog framgår att det finns minst 23 elever med F i två eller flera ämnen i årskurs 7, 14 elever med F i två eller fler ämnen i årskurs 8 och 16 elever i med F i två eller fler ämnen i årskurs 9. I årskurs 9 fanns minst 11 elever som inte var behöriga till nationella program med yrkesinriktning vid vårterminens början.

Anmälan när extra anpassningar bedöms vara otillräckliga

Lärarna som tillhör arbetslaget för årskurs 7 beskriver att de, när de bedömer att extra anpassningar inte är tillräckliga, tar upp elevärendet med den specialpedagogiska resursen som finns kopplad till årskursen. Den specialpedagogiska resursen tar i sin tur upp dessa elevärenden på elevhälsoteamets möten. Ibland är även lärarna med på dessa möten. Den specialpedagogiska resursen som arbetar riktat mot årskurs 7 bekräftar att hen tar med sig anmälan från lärarna i teamet till elevhälsoteamet, men beskriver att

många lärare också går direkt till rektorn för att anmäla. Enligt lärarna i årskurs 8 så anmäler de elever som de befår inte nå målen trots extra anpassningar genom att ta upp dessa elever på de möten de har var tredje vecka med elevhälsoteamet. Lärarna från årskurs 9 beskriver att de dels anmäler genom att ta upp det med specialpedagogen, dels genom att de tar upp de aktuella eleverna på det möte de har med elevhälsoteamet var tredje vecka.

Elevhälsan uppger att det inte är tydligt bestämt hur en anmälan ska ske, men att elevhälsoteamets möte med arbetslagen var tredje vecka gör att elevhälsan får kännedom om de elever som inte når målen trots extra anpassningar. Tidigare var rutinen enligt elevhälsan att lärarna anmälde till specialpedagogen. Rektorn uppger i intervju med Skolinspektionen att lärare ska anmäla att en elev riskerar att inte nå målen efter "kanske" två månader. Anmälningarna dokumenteras av elevhälsoteamet, enligt rektorn.

I intervju med elevhälsan framkommer att det finns tre elever i årskurs 9 som trots fyra eller fler ämnen med F i betyg inte har anmälts till elevhälsoteamet. Dessa elever har ingen utredning gällande särskilt stöd.

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att mentorer i samarbete med specialpedagog i årskurserna 8 och 9 samt specialpedagogisk resurs i årskurs 7 ansvarar för att genomföra utredningar om elever är i behov av särskilt stöd. Det kan antingen vara lärarlagen själva som beslutar att göra en utredning eller rektorn som beslutar att en utredning ska göras, beskriver lärarna i årskurs 7. Lärarna i årskurserna 8 och 9 beskriver att det är på elevhälsoteamets möten som det bestäms om en utredning ska göras eller inte. En utredning kan göras både i syfte att ta reda på vilka extra anpassningar som bör sättas in för eleven och i syfte att ta reda på om eleven är i behov av särskilt stöd.

Lärarna och elevhälsan beskriver att den mall som finns för utredningar är otydlig, svår att använda och inte hjälper till med att se på elevens svårigheter utifrån organisations- och gruppnivå. Specialpedagogen och den specialpedagogiska resursen säger att modellen de använder i Kiruna kommun gör att det blir svårt för lärarna att göra utredningarna. De visar inte alla delar av utredningen för vårdnadshavarna eftersom den är svår att förstå, berättar specialpedagogen. Modellen har tagits fram av centrala elevhälsan och rektorerna har beslutat att den ska användas på alla skolor.

Av dokumentation som Skolinspektionen begärt in från rektorn framgår att det på skolan finns ett flertal elever som har F i flera ämnen, men där utredning om eleven är i behov av särskilt stöd inte har gjorts. I årskurs 9 rör det sig om sju elever som har tre eller fler F som inte har utretts. Av dessa var tre elever inte behöriga till gymnasiet utifrån betygen som sattes för höstterminen 2021. I årskurs 8 rör det sig om sju elever med fler än tre F som inte blivit utredda. Dessutom finns en elev i årskursen med två F-betyg där ett av betygen avser matematik. I årskurs 7 finns 11

elever med F i betyg i mer än tre ämnen som inte blivit utredda. Det finns ytterligare en elev som har F i både matematik och engelska som inte har utretts.

Av lärarintervjuer och den förteckning Skolinspektionen fått från rektorn gällande elever som har utredningar respektive åtgärdsprogram framgår att åtminstone sex elever anmälts av skolpersonal till elevhälsoteamet, men inte blivit utredda. I lärarintervjuer och i en elevintervju framkommer att det tar lång tid innan en anmälan resulterar i utredning och beslut om att upprätta åtgärdsprogram. Lärare i årskurs 8 ger exempel på elever som anmälts till elevhälsoteamet under höstterminen där inget ännu hänt. En lärare i årskurs 9 uppger att det åtminstone tar ett halvår från det att anmälan görs till dess att beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram kommer, och att hen anmält en elev redan i årskurs 8 där det fortfarande inte finns något beslut om åtgärdsprogram ska, eller inte ska, upprättas. Rektorn berättar att om elever eller vårdnadshavare motsätter sig att en utredning genomförs, så blir det inte alltid en utredning trots att läraren anmält behovet.

Lärare, elevhälsan och rektorn berättar att det inte fattas något beslut i de fall utredningarna resulterar i att åtgärdsprogram inte upprättas. Av den förteckning som Skolinspektionen tagit del av framgår att det i åtminstone åtta fall genomförts en utredning utan att beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram har fattats.

Åtgärdsprogram och andra beslut om särskilda stödåtgärder

Den specialpedagogiska resursen och specialpedagogen beskriver att det finns gott om resurser kopplade till årskurs 7 där det finns många elever med stora behov. Enligt specialpedagogen och lärarna har det dock varit svårt att ge eleverna i årskurserna 8 och 9 det stöd de behöver. Specialpedagogen beskriver att elever som tidigare haft enskilt stöd av resurs i årskurserna 8 och 9 inte har fått det stödet under läsåret 2021/22. Det beror både på att ansökningar om tilläggsbelopp inte har beviljats, och på att det har varit svårt att rekrytera lämplig personal. Enligt elevhälsan och rektorn försöker rektorn anställa elevassistenter om hen anser att det finns behov av det, även om inte tilläggsbelopp beviljas. Elevhälsan och lärare i årskurs 9 berättar att det finns en elev i årskurs 9 som har behov av stöd från elevassistent som inte får det stödet. Rektorn uppger att eleven egentligen inte behöver enskild resurs under hela skoldagen, utan i vissa specifika situationer. Skolinspektionen har tagit del av elevens åtgärdsprogram, och av åtgärdsprogrammet framgår att eleven har behov av stöd från resursperson.

Av betygs katalogen, förteckningen över vilka elever som har utredningar och åtgärdsprogram samt av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det finns minst tre elever som har anpassad studiegång som inte har föregåtts av en utredning eller som har beslutats inom ramen för ett åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en

elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen). Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas ska framgå av åtgärdsprogrammet. Det ska också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogram beslutas av rektorn och rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan bland annat om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt, eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Enligt skollagens förarbeten är det viktigt att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet, dels för att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas (prop. 2013/14:160 s. 29).

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får så kallad anpassad studiegång beslutas. Det kan innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt som möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Vidare framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn (3 kap. 12 § skollagen).

Av förarbetena till ovanstående bestämmelser framgår rörande anpassad studiegång bland annat följande: Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få

information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 293).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Kiruna kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Skolinspektionen bedömer dock att det finns allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd på Nya Raketskolan 7-9. Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande att: 1) uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd genom att lärare anmäler till rektorn 2) starta utredningar för de elever som lärarna anmält riskerar att inte nå målen trots extra anpassningar 3) fatta beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram 4) beslut om anpassad studiegång inte föregås av en utredning som visar på elevens behov av detta.

Av uppgifter från elevhälsan framgår att det finns åtminstone tre exempel på elever som inte anmälts till elevhälsoteamet trots att de får extra anpassningar men ändå inte når målen. Av uppgifter från lärare och av inhämtad dokumentation från rektorn framkommer flera exempel på att rektorn inte ser till att det påbörjas en utredning för alla elever som lärarna, med anledning av att eleverna riskerar att inte nå målen trots extra anpassningar, har anmält till elevhälsoteamet. Det finns också flera fall där utredningar om behov av särskilt stöd har genomförts där rektorn varken har beslutat att utarbeta åtgärdsprogram eller beslutat att inte utarbeta åtgärdsprogram. Vidare finns tre elever som har anpassad studiegång där det inte gjorts någon föregående utredning som ligger till grund för beslutet.

Skolinspektionen vill framhålla att det behöver finnas en tydlig process i arbetet med att starta utredning, skyndsamt genomföra utredning och besluta om särskilt stöd. Det behöver vara tydligt när en pedagogisk utredning startar och att syftet med den är att utreda om en elev behöver särskilt stöd. Anpassad studiegång är en ingripande stödåtgärd som kan ha stor inverkan på elevens möjlighet till fortsatta studier. Det är därför av stor vikt att anpassad studiegång föregås av en utredning om elevens behov av särskilt stöd.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Nyanlända elever har enligt lärare, elevhälsa och rektorn inte fått studiehandledning på modersmålet. Det är sex elever som enligt elevhälsan och rektorn skulle behöva studiehandledning. En lärare i årskurs 8 berättar att hen ansökt om studiehandledning för två elever men att ingen av ansökningarna har beviljats. Lärare, elevhälsan och rektorn berättar om en elev i årskurs 8 som inte kan svenska alls, som inte fått studiehandledning på sitt modersmål. Lärarna i årskurs 7 berättar att de ansökt om studiehandledning för en elev men att inte heller den ansökan har beviljats. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att anledningen till att ansökningar om studiehandledning inte beviljas är att det

saknas tillgång till studiehandledare. Av betygs katalogen och av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att det är åtminstone tre elever med flera F-betyg som hade behövt studiehandledning i språken arabiska och somaliska.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det (5 kap. 4 § skolförordningen). En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 3 kap. 12 c § skollagen, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet (3 kap. 12 i § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att studiehandledning på modersmålet inte ges till alla elever som behöver det. Studiehandledning på modersmål kan ges antingen som en extra anpassning, som särskilt stöd eller som en åtgärd till stöd för nyanlända elever. Oavsett i vilken form stödet ges behöver elevens behov styra i vilken omfattning studiehandledning ges och hur den utformas. Om en elev får studiehandledning som särskilt stöd ska stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Ordningsregler och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever i årskurserna 8 och 9 framkommer att eleverna inte har varit med och tagit fram ordningsregler som ska gälla på skolan. Eleverna beskriver att det är olika ordningsregler som gäller för olika lärare. Flera elever säger att det inte finns några formella regler som de känner till utan bara informella regler. Eleverna i årskurs 7 berättar dock att de pratat med sina lärare om vilka ordningsregler som ska gälla. Lärarna och elevhälsan beskriver att det inte finns gemensamma ordningsregler som rektorn beslutat om utan att varje arbetslag bestämmer vilka regler som ska gälla för årskursen. Rektorn bekräftar att det inte finns några gemensamma ordningsregler som rektorn beslutat om, och berättar att vissa våningar bestämmer vilka regler som gäller för den våningen medan lärarna som har specialsalar bestämmer sina egna regler.

Lärarna uppger att när det inträffar fall av kränkande behandling så anmäler de detta till rektorn, och att rektorn anmäler allvarliga fall till huvudmannen. Rektorn uppger att lärarna anmäler till rektorn när de upplever att kränkningarna är grova. Lärarna pratar med eleverna om eleverna känner att rektorn behöver anmäla det som inträffat till huvudmannen. Det är rektorn som avgör vad som ska gå vidare till huvudman. När en anmälan går vidare till huvudmannen informeras vårdnadshavare om detta, uppger rektorn. I elevintervjuerna framkommer att det

finns flera elever som upplever att lärare har kränkt elever på skolan. Eleverna beskriver att detta är något som deras mentorer och rektorn känner till. Lärarna i årskurs 8 uppger att de anmält att elever upplevt sig kränkta av personal på skolan men att de inte fått någon återkoppling gällande detta. Rektorn uppger att hen har kännedom om att elever upplever sig kränkta av lärare. Rektorn har inte anmält de upplevda kränkningarna till huvudmannen. Däremot har rektorn träffat elever och berörd lärare för att reda ut vad som hänt i ett av fallen. I något fall har även vårdnadshavare deltagit i möten.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler på en skola som rektorn har beslutat om. Ordningsreglerna ska utarbetats under medverkan av eleverna och de ska följas upp (5 kap. 5 § skollagen).

En lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Det är en brist att rektorn inte beslutat om ordningsregler för skolenheten. Gemensamma regler som är tydliga, förutsägbara och framtagna under medverkan av eleverna är ett viktigt led i skolans arbete för att skapa trygghet och studiero samt en tillgänglig lärmiljö. Att det inte finns gemensamma ordningsregler kan innebära svårigheter för elever att förstå vilka krav som ställs i skolan, och i förlängningen påverka studiemiljön negativt.

Det finns även brister i skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Skolinspektionen kan konstatera att personalen, vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling, anmäler detta till rektorn. Rektorn anmäler dock inte alltid uppgifterna vidare till huvudmannen, vilket är en brist. Skolinspektionen bedömer att det är en allvarlig brist att de kränkningar som elever upplevt från personal inte anmälts av rektorn till huvudmannen. Skolinspektionen vill här klargöra att rektorn ska anmäla alla uppgifter om att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling till huvudmannen. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls och det krävs inte medgivande av elev eller vårdnadshavare för att anmälan ska ske. Händelser som typiskt sett är att betrakta som kränkande behandling ska alltid anmälas till huvudmannen, oavsett om eleven gett uttryck för att vara kränkt eller inte. Rektorns anmälningsskyldighet är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna och därför behöver även anmälan till rektorn och huvudmannen ske skyndsamt.

Huvudmannen har det yttersta ansvaret för arbetet mot kränkningar i verksamheterna. Om huvudmannen har ändamålsenliga och effektiva system kan huvudmannen uppmärksamma och rikta resurser till verksamheter där det finns problem.

Anmälan till socialtjänsten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt lärare, elevhälsan och rektorn har skolan en rutin som innebär att rektorn gör anmälan till socialtjänsten när personal på skolan befarar att en elev far illa. Lärarna är medvetna om att de kan göra anmälan själv, men beskriver att anmälan tas på större allvar av socialtjänsten ifall rektorn står bakom den. Därför väljer de att vänta på att rektorn gör anmälan till socialtjänsten, trots att lärarna anser att det tar för lång tid från det att de signalerar oro till dess att anmälan görs. Rektorn berättar att när skolan oroar sig för att en elev far illa så tar rektorn kontakt med vårdnadshavare först och gör det tydligt att det är rektorn som står för anmälan till socialtjänsten. Ibland kallar rektorn till ett samverkansmöte mellan skola, socialtjänst, vårdnadshavare och elev, ett så kallat *Norrbus*¹, istället för att göra en anmälan. Rektorn uppger att det kan ta alltifrån någon månad till ett år tills det blir antingen möte inom ramen för *Norrbus* eller anmälan till socialtjänsten.

Rättslig reglering

I skollagen hänvisas till att bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i socialtjänstlagen (29 kap. 13 § skollagen). Av socialtjänstlagen framgår att alla som arbetar i skolan har skyldighet att *genast* anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om, eller misstänker, att ett barn far illa (14 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att anmälan till socialtjänsten inte genast sker när anställda på skolan får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. När lärarna får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa väntar de in att rektorn gör anmälan, trots att de vet att de själva får göra anmälan och trots att de anser att det tar för lång tid innan anmälningar till socialtjänsten görs. Det är upp till socialtjänsten att avgöra om oron är befogad. Det finns inget i bestämmelserna som hindrar att rektorn är den som gör anmälan till socialnämnden, men anmälan måste ske skyndsamt.

¹ Norrbus är en överenskommelse mellan Region Norrbotten och 14 kommuner i Norrbotten som handlar om samverkan mellan olika aktörer för att ta fram en samlad individuell plan (SIP) för barn och unga med omfattande och komplexa svårigheter.

Hantering av elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det finns elever med upprepad och längre frånvaro. Elevhälsan uppger att det finns ungefär 12 elever med problematisk frånvaro. Rektorn uppger att det finns fyra hemmasittare på skolan och två som är på gränsen till att vara hemmasittare. Lärarna i årskurs 9 uppger att det finns några elever i årskursens alla tre klasser som har problematisk frånvaro, och minst fyra av eleverna med låg måluppfyllelse har under en längre tid haft problematisk frånvaro. Även lärarna i årskurs 8 uppger att flera av eleverna med låg måluppfyllelse har hög frånvaro och har haft det under en längre period, en del så länge som från årskurs 6. Den specialpedagogiska resursen och lärarna i årskurs 7 uppger att det finns två elever med problematisk frånvaro i årskurs 7 och några elever som är på skolan, men sitter i korridorer istället för att delta på lektioner.

Skolan arbetar med frånvaro utifrån en rutin som är gemensam för Kiruna kommun, vilket framgår av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn. Av den skriftliga rutinen är det inte tydligt när en utredning av frånvaron startar, men enligt rektorn börjar frånvaroutredningen redan i första steget som innebär att mentorerna tar kontakt med vårdnadshavare till elever med frånvaro över 10 procent. Rektorn uppger att det inte anmälts till huvudmannen i något fall under innevarande läsår att en frånvaroutredning startats. Rektorn säger att hen är dålig på att anmäla till huvudman och gör det först om de frågar kring frånvaron, vilket huvudmannen gör mindre än en gång per år. Huvudmannen frågar då inte om namn på elever med hög frånvaro, utan snarare om antal elever med hög frånvaro. Först när en elev hamnar på steg 5 i den så kallade frånvarotrappan som innebär skolpliktsbevakning anmäler rektorn till huvudmannen.

Rättslig reglering

Om en elev i förskoleklass eller grundskola har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att frånvaron utreds skyndsamt. Detta gäller oavsett om det rör sig om giltig eller ogiltig frånvaro. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att rektorn inte anmäler till huvudmannen när frånvaroutredning startar, utan först när skolpliktsbevakning blir aktuellt.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Kiruna kommuns verksamhet vid Nya Raketskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning, särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, ordningsregler, kränkande behandling, anmälan till socialtjänsten och hantering av elevers frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Kiruna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Det finns inga betygskataloger på skolan som lärarna signerar. Lärarna för in betygen i ett digitalt system. För att komma in i systemet loggar lärarna in med en personlig kod. Avancerad elektronisk underskrift används inte, enligt rektorn. De betygskataloger som finns är sammanställningar av hela klasser och signerade av rektorn. Det framgår inte av dessa betygskataloger vem som fattat beslut om betyget.

På skolan arbetar lärare som saknar legitimation. Utifrån betygskatalogens utformning har inte Skolinspektionen kunnat avgöra vem som fattar beslut om betyg i vilket ämne. Av intervjuer med lärare framgår att i åtminstone ett fall fattar en lärare som saknar legitimation beslut om betyg. Läraren beskriver att hen loggar in i det digitala systemet och för in elevernas betyg i ämnena matematik och tyska. Läraren har en mentor som är legitimerad lärare och arbetar på en skola hos en annan huvudman som hen samtalar med om bedömning och betygssättning i ämnet tyska. I ämnet matematik finns en annan legitimerad lärare med på flera lektioner per vecka och den lärare som saknar legitimation samråder med denne gällande bedömning och betygssättning.

Rättslig reglering

Det är rektorn som ansvarar för att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

I förarbeten till bestämmelsen anges bland annat följande. De betyg en elev får kan vara avgörande för elevens framtid. Betygsresultat har exempelvis betydelse för elevens möjligheter att fortsätta studera eller att få en anställning. Det är mycket viktigt att betyg sätts på ett korrekt sätt och det är ett stort ansvar att besluta om betyg. Beslut om betyg innebär myndighetsutövning och uppgifter av den karaktären bör förbehållas legitimerade lärare. Det krävs särskilda kunskaper med

utgångspunkt i skolans styrdokument för att kunna sätta likvärdiga betyg och det är grannlaga att bedöma elevers kunskaper på ett objektiva och korrekt sätt. Med det följer att det är naturligt att en lärare som inte har adekvat utbildning behöver, och ska ha, stöd och hjälp av en legitimerad lärare (prop. 2010/11:20 s. 46–47).

En betygskatalog får föras elektroniskt. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Det ska framgå namn och titel på den eller de som har beslutat om betygen. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. Det ska ske med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen (SKOLFS 2011:123, 7 och 8 §§).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att lärare som saknar legitimation fattar beslut om betyg och att de elektroniska betygskatalogerna inte signeras med avancerad elektronisk underskrift.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Kiruna kommuns verksamhet vid Nya Raketskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller betygssättning. Utredningen visar att det finns ett stöd till lärare som saknar legitimation gällande bedömning och betygssättning, men att betygen i vissa fall ändå beslutas av lärare som saknar legitimation. Betygskataloger förs elektroniskt men utan avancerad elektronisk signering. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Kiruna kommun en anmärkning.

Avstående från ingripande

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av rektorns svar på frågorna i Skolinspektionens informationsinhämtning inför tillsynen samt av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att skolan saknar kurator. Av lärarintervjuer, elevhälsointervjuer och rektorsintervjuer framgår att skolan varit utan kurator sedan november 2021. Skolsköterskan har delvis kunnat ha samtal med elever som är i behov av det, men är sedan april tillförordnad chef för elevhälsan. Den skolsköterska som har tagit över delar av den förra skolsköterskans arbetsuppgifter uppger att hen inte har möjlighet att ta

sådana elevsamtal. Lärare och rektorn uppger att bland annat likabehandlingsarbetet påverkats negativt av att det saknas tillgång till kurator. Kiruna kommun annonserar i nuläget efter kurator till Nya Raketskolan 7-9.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklass och grundskola ska det finnas tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till kurator för psykosociala insatser (2 kap. 25 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att tillgång till psykosociala insatser inom elevhälsan för eleverna saknas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Kiruna kommuns verksamhet vid Nya Raketskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till elevhälsa. Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att Kiruna kommun aktivt söker efter kurator att anställa till Nya Raketskolan 7-9.

Beslutet har fattats av utredare Maud Karlström

Utredare Hilda Vidmark har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Mattias Ryd och jurist Johannes Behndig medverkat.